No : 2026/87
Tarih : 24.11.2026
Konu : KURGAN Sonrası Tedarikçi Dosyası Nasıl Kurulur?

1. GİRİŞ

KURGAN uygulamasıyla birlikte sahte veya muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belge (SMİYB) kaynaklı vergisel risklerin yönetimi, şirketler açısından daha da önemli hâle gelmiştir. Gelinen noktada, mükelleflerin yalnızca kendi vergisel yükümlülüklerini eksiksiz yerine getirmeleri değil, ticari ilişki içerisinde bulundukları tedarikçilere ilişkin riskleri de etkin biçimde yönetmeleri önem arz etmektedir.

Bu yeni dönemde vergisel risk yönetiminin, vergi incelemesi başladıktan sonra geliştirilen bir savunma mekanizması olmaktan çıkarılarak satın alma, lojistik, muhasebe ve iç kontrol süreçlerinin ayrılmaz bir parçası hâline getirilmesi gerekmektedir.

Bu çalışmamızda, KURGAN sonrası değişen denetim yaklaşımını, işlemlerin gerçekliğinin ispatında dikkat edilmesi gereken hususları ve şirketlerin olası vergisel ve cezai riskler karşısında uygulayabilecekleri sistematik bir tedarikçi dosyası modelini, yargı kararları ve somut uygulama örnekleri ışığında ele alıyoruz.

2. KONU

Tedarikçi dosyası, alım anında işin olağan akışı içinde oluşan kayıtların birbirine bağlanmış hâlidir; inceleme başladıktan sonra toplanan bir savunma klasörü değildir. Bu yazı, tedarikçisi hakkında sahte veya muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belge (SMİYB) şüphesi ya da tespiti doğduğunda alıcı şirketin KDV indirimini, gider kaydını ve yöneticilerini koruyabilmesi için bu dosyanın nasıl kurulacağını ele almaktadır. Sorunun kendisi yeni değildir. Mali İdare bir tedarikçide sahte belge düzenleme veya kullanma şüphesi duyduğunda ya da inceleme sonucunda bu yönde tespit yaptığında, o tedarikçiden mal veya hizmet alan bütün şirketlere de şüpheyle bakmaktadır. Alıcı şirket bu şüpheyle dört kapıdan birinde karşılaşır: KURGAN bilgi isteme yazısı, izaha davet, KDV iade sürecinde ilgili belgenin düzeltme yoluyla kayıtlardan çıkarılması talebi veya doğrudan vergi incelemesi.

Yeni olan, kast değerlendirmesinin yönüdür. Geçmişte şüpheli tedarikçiden alınan belge tutarı belli sınırlar içinde kaldığında çoğu dosya KDV indiriminin reddiyle kapanır, malın alındığına ve işletmede kullanıldığına kanaat getirilmişse kurumlar vergisi yönünden eleştiri yapılmaz, belgenin bilmeden kullanıldığı kabul edilerek suç duyurusunda bulunulmazdı. 1 Ekim 2025 tarihli Strateji ile birlikte İdare, bilerek kullanmayı esas, bilmeden kullanmayı istisna sayan bir yaklaşımı açıkça ilan etmiş ve kastı 13 kriter üzerinden değerlendireceğini duyurmuştur.

Bizce bu zeminde sorulması gereken soru “faturam, irsaliyem ve banka dekontum var, daha ne yapabilirim?” sorusu değildir. Bu üç belge artık başlangıç noktasıdır. Asıl soru, bir müfettişin 13 kriterin her biri için soracağı soruya, alım tarihinde oluşmuş ve birbirini doğrulayan kayıtlarla cevap verilip verilemeyeceğidir.

Önerdiğimiz tedarikçi dosyası modeli üç temel katmandan oluşmaktadır: tedarikçinin seçimi, değerlendirilmesi ve kabulüne ilişkin kayıtları içeren tedarikçi kabul dosyası (A), her bir alımın siparişten teslimata, taşımadan ödemeye kadar tüm aşamalarını belgeleyen işlem dosyası (B) ve tedarikçiye ilişkin risk göstergelerinin ortaya çıkması hâlinde yapılan değerlendirmeleri ve alınan

tedbirleri içeren izleme ve olay dosyası (C). Önerilen dosya yapısına ilişkin örnek indeks Ek-1'de, dosya içeriğinin Vergi Denetim Kurulu tarafından belirlenen 13 kriterle eşleştirilmesi ise Ek-2'de sunulmaktadır.

3. İŞLEMİN GERÇEKLİĞİNİN ORTAYA KONMASI

Mali İdare, bir tedarikçi hakkında sahte belge düzenleyicisi olduğu yönünde rapor tanzim edilmesi hâlinde, söz konusu tedarikçiden mal veya hizmet alan mükelleflerin tamamını sahte belge kullanıcısı olarak değerlendirebilmektedir. Bu mükellefler nezdinde yürütülen vergi incelemelerinde ise çoğu zaman ilgili faturaların yasal defterlere kaydedilip kaydedilmediğinin ve faturalarda yer alan KDV'nin indirim konusu yapılıp yapılmadığının tespitiyle yetinilmektedir. Mükellefler tarafından sunulan bilgi, belge ve açıklamalar, işlemin gerçekliğinin ortaya konulmasından ziyade, İdare tarafından belirlenen 13 kriter çerçevesinde belgenin bilerek veya bilmeden kullanıldığının ve buna bağlı olarak suç duyurusunda bulunulup bulunulmayacağının değerlendirilmesinde dikkate alınmaktadır.

Bu yaklaşım sonucunda, alıcı şirketler, mal veya hizmeti gerçekten faturayı düzenleyen tedarikçiden temin ettiklerini her türlü bilgi, belge ve somut delille ortaya koyabilseler dahi, bazı durumlarda yalnızca suç duyurusuna muhatap olmaktan kurtulabilmekte; buna karşın vergi tarhiyatıyla karşı karşıya kalabilmektedir. İdare, tedarikçi nezdinde düzenlenen ve hatalı tespitler veya genelleyici değerlendirmeler içermesi de mümkün olan ilk aşamadaki Vergi Tekniği Raporuna (VTR), uygulamada adeta kanuni karine niteliği atfetmekte ve müteakip incelemeleri büyük ölçüde bu raporda yer alan tespitler üzerinden yürütmektedir.

Kanaatimizce, zincirleme vergi incelemelerinde ilk aşamada düzenlenen Vergi Tekniği Raporunun mutlak ve tartışılmaz bir veri olarak kabul edilmesi isabetli bir yaklaşım değildir. Her bir ticari işlemin kendi somut koşulları, tarafları ve delilleri çerçevesinde müstakilen değerlendirilmesi gerekir. Aksi yöndeki bir yaklaşım, mükelleflerin işlemin gerçekliğini ispat etme ve savunma imkânlarını önemli ölçüde sınırlandırdığı gibi, sonraki aşamalarda görev alan vergi inceleme elemanlarının da somut olaya özgü, bağımsız ve bütüncül değerlendirme yapabilmelerini güçleştirmektedir.

4. KURGAN SONRASI DEĞİŞEN ZEMİN

Kanuni sonuçlar değişmemiştir; değişen, kastın hangi varsayımla ve hangi ölçütlerle değerlendirileceğidir. Bu ayrımı aşağıda beş başlıkta açıklıyoruz.

- **Sonuçlar.** KDV indirimi 3065 sayılı Kanun'un 29 ve 34. maddeleri ile VUK 3/B çerçevesinde, belge gerçek bir teslim veya hizmete dayanmıyorsa her iki hâlde de reddedilir. Fark, ceza ve suç boyutunda ortaya çıkar.

Sonuç	Bilmeden kullanma	Bilerek kullanma
KDV indirimi	Reddedilir	Reddedilir
Kurumlar vergisi (gider/maliyet)	Malın alındığı ve işletmede kullanıldığı kabul ediliyorsa kural olarak eleştirilmez	Genelge'ye göre maliyet ve giderler kârlılığa etkisi değerlendirilerek yeniden belirlenir
Vergi ziyaı cezası	Bir kat	Üç kat (VUK 344/2)
Suç duyurusu	Yapılmaz (306 Sıra No.lu VUK Genel Tebliği)	VUK 359/b, üç yıldan sekiz yıla kadar hapis
Uzlaşma	Mümkün	Üç kat cezalı tarhiyat uzlaşma kapsamı dışında (VUK Ek 1, Ek 11)

- **Kast karinesi.** 1 Ekim 2025 tarihli Strateji ve KURGAN Rehberi, talebi baskılamak amacıyla bilerek kullanmanın esas, bilmeden kullanmanın istisna olduğu bir yaklaşımı benimsemiştir. Aynı metin, bu yaklaşımın 306 Sıra No.lu Tebliğ'i ortadan kaldırmadığını ve kastın ayrıca değerlendirileceğini de söylemektedir. Kanaatimizce bu iki cümle birlikte şu anlama gelmektedir: ispat yükü kanunen değişmemiştir, ancak fiilen alıcı, bilmediğini gösterecek malzemeyi masaya koymak zorunda kalmaktadır.
- **13 kriter.** VDK'nın 18.04.2025 tarihli ve E-55935724-010.06-7361 sayılı Genelgesi, müfettişin kast değerlendirmesinde bakacağı 13 kriteri saymaktadır (tam liste ve dosya karşılıkları Ek-2'de). Genelge'nin en kritik cümlesi şudur: mal veya hizmet hiç alınmamışsa ya da tutar maliyet veya gider olarak kabul edilemiyorsa belge bilerek kullanılmış sayılır. Dolayısıyla dosyanın birinci işi, malın fiilen alındığını ve işletmede kullanıldığını göstermektir. Daha önce, bu konuda bir standardın olmaması uygulama birliği oluşturma zorluğu oluşturduğu için, yaklaşımı standardize eden bu yaklaşımı - bir önceki bölümde yaptığımız açıklamalar saklı kalmak kaydıyla- yerinde buluyoruz.
- **Kriterlerin iki türü.** Bizce 13 kriter aynı nitelikte değildir. Altısı işlemin kendisine ilişkindir (faaliyetle uyum, muhasebe ve KDV içindeki pay, depolama kapasitesi, sevkiyat, ödeme, belge ve e-imza tarihleri) ve iyi kurulmuş bir dosyayla doğrudan cevaplanabilir. Yedisi ise tarafların profiline ilişkindir (düzenleyicinin vergi tekniği raporundaki tespitler, ilişkili kişi ve ortak müşavir, sektöre göre mali görünüm, birden fazla sorunlu tedarikçi, önceki yoklamalar, önceki incelemeler, ortak ve yöneticilerin geçmişi). Bu ikinci grubun büyük kısmı tek bir işlemin dosyasıyla yönetilemez; VIII. bölümde döneceğimiz sınır buradan doğmaktadır.
- **Yazının niteliği ve rakamlar.** Rehber'e göre KURGAN yazısı VUK 148 kapsamında bir bilgi isteme yazısıdır; düzeltme talebi içermez, düzeltme mükellefin tercihidir, cevap verilmemesi veya yanıltıcı cevap ise özel usulsüzlük cezası sebebidir. İzaha davet yolu 2026 için belge tutarı 870.000 TL'yi veya yıllık alışların %5'ini aşmayan hâllerle sınırlıdır (İzaha Davet Rehberi). 1 Ekim 2026 tarihli İlerleme Raporu risk tespitinin otomatik kast kabulü olmadığını belirtmekle birlikte, cari dönem KURGAN denetimlerinde tamamlanan 154 incelemenin 72'sinin (%47) bilerek kullanma tespitiyle sonuçlandığını açıklamaktadır. Bu oran, söylemdeki güvenceye değil dosyaya güvenilmesi gerektiğini göstermektedir.

5. DOSYANIN MANTIĞI: NEYİ İSPAT ETMEYE ÇALIŞIYORUZ?

Dosya dört soruya cevap vermelidir ve uygulamada en zayıf kalan ikincisidir.

- Mal veya hizmet gerçekten var mı ve işletmeye girdi mi?
- Mal veya hizmet, faturayı düzenleyen tedarikçiden mi geldi?
- Bedel gerçekten ödendi mi ve faturayı düzenleyene mi ödendi?
- Alıcı, alım sırasında basiretli bir tacirin göstereceği özeni gösterdi mi?

Fatura, irsaliye ve banka dekontu birinci ve üçüncü soruyu büyük ölçüde cevaplar, ikinciyi cevaplamaz. Tedarikçi hakkındaki raporların önemli bölümü "mal vardır ama bu firmadan gelmemiştir" sonucuna, yani muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belge nitelendirmesine dayanmaktadır. Bu nedenle dosyada tedarikçinin o malı teslim edebilecek kapasitede olduğunu gösteren kayıtlar (depo, araç, personel, kendi alış kaynağı) ile malın fiilen tedarikçinin adresinden veya onun organize ettiği araçla çıktığını gösteren kayıtlar bulunmalıdır.

Yargının aradığı da büyük ölçüde bu dört sorudur. Danıştay 4. Dairesi, 06.10.2022 tarihli ve E:2019/7561, K:2022/5391 sayılı kararında; davacının ilgili yılda beyan ettiği toplam indirilecek KDV'nin 10.123.019,68 TL, eleştirilen faturalara isabet eden KDV'nin ise 138.098,95 TL olduğunu,

faturaların faaliyet konusuyla uyumlu bulunduğunu ve ödeme belgelerinin dosyaya sunulduğunu birlikte değerlendirmiş, tedarikçi hakkındaki vergi tekniği raporunda genel olarak olumsuz tespitler bulunsa da bunların davacıya düzenlenen faturaların sahteliğini ortaya koymaya yetmediği sonucuna vararak tarhiyatı kaldıran kararı oyçokluğuyla onamıştır. Bu ölçütler Genelge'nin faaliyet uyumu, KDV içindeki pay ve ödeme kriterleriyle örtüşmektedir. Aynı kararın karşı oyu ise tedarikçinin deposunun ve stoğunun bulunmamasını, alımlarının %97'sinin sorunlu mükelleflerden yapılmasını faturaların gerçek olmadığı sonucuna varmak için yeterli görmüştür.

Tablo tek yönlü değildir. Aynı Daire, 14.02.2022 tarihli ve E:2018/954, K:2022/718 sayılı kararında aksi yönde sonuca varmıştır. Bölge idare mahkemesi, tedarikçinin adresinde bulunduğunu ve işçi çalıştırdığını dikkate alarak somut tespit bulunmadığı gerekçesiyle tarhiyatı kaldırmıştır. Danıştay ise tek kamyonu bulunan nakliye şirketinin 2008-2012 KDV matrahları toplamı 13.914.040,27 TL iken müşterilerinin Ba bildirimlerinin 31.136.869 TL olduğunu, araç kiraladığını belgeleyemediğini ve alımlarını kanıtlayamadığını esas alarak şirketin gerçek faaliyetinin bulunmadığı sonucuna varmış ve kararı vergi ziyaı cezalı KDV yönünden oyçokluğuyla bozmuştur. Daire'nin 17.09.2020 tarihli ve E:2016/18518, K:2020/3039 sayılı kararında da hiçbir ticari faaliyeti bulunmayan tedarikçilerden alınan faturalar yönünden KDV reddini hukuka uygun bulan, ticari ilişkinin eksik incelendiği bir tedarikçi yönünden ise tarhiyatı kaldıran vergi mahkemesi kararı oybirliğiyle onanmıştır. Bu kararlar, belirleyici olanın tedarikçinin o işi yapabilecek kapasitesi olduğunu ve alıcının dosyasında bu halkanın ayrıca kurulması gerektiğini göstermektedir.

Kast bakımından üç düzlemi birbirinden ayırmak gerekir. Vergi aslı yönünden kast aranmaz; belge gerçek bir teslime dayanmıyorsa indirim reddedilir. Suç yönünden kast her zaman aranır; VUK 359'daki sahte belge kullanma suçu ancak kasten işlenebilir ve bu değerlendirmeyi ceza mahkemesi yapar. Tartışma, idari nitelikteki üç kat vergi ziyaı cezasında toplanmaktadır. Danıştay 3. Dairesi'nin 08.03.2021 tarihli ve E:2018/6436, K:2021/1219 sayılı kararına konu olayda vergi mahkemesi, bilerek kullanmanın somut olarak ortaya konulmadığı gerekçesiyle cezayı bir kata indirmiş; bölge idare mahkemesi VUK 344/2'nin 359. maddedeki fiillere yaptığı atıfla yetinerek üç kat cezayı hukuka uygun bulmuş; Danıştay bu kararı oyçokluğuyla onamıştır. Davacı aynı fiilden ceza davasında beraat ettiğini ileri sürmüş, bu husus sonucu değiştirmemiştir. Danıştay 9. Dairesi'nin 28.02.2022 tarihli ve E:2019/2877, K:2022/606 sayılı kararında da bölge idare mahkemesinin, kastın ispatının iddia edene ait olduğuna ilişkin kuralın VUK 344'ten 4369 sayılı Kanun'la çıkarıldığı gerekçesine dayanan ve üç kat cezayı hukuka uygun bulan kararı oybirliğiyle onanmıştır. Her iki onama da kalıp gerekçelidir; Danıştay bu konuda kendi gerekçesini yazmamıştır.

Bu kararlar suçta kast aranmayacağı anlamına gelmez. Söyledikleri, vergi yargısının üç kat vergi ziyaı cezası için bilerek kullanmanın ayrıca ispatını aramayabildiğidir. Kanaatimizce bu yaklaşım, bilmeden kullanmada bir kat ceza öngören 306 Sıra No.lu Tebliğ ve İdare'nin kendi Genelgesi ile uyumlu değildir. Pratik sonucu ise açıktır: ceza mahkemesindeki beraat üç kat cezayı kendiliğinden düşürmemekte, bu nedenle dosyanın asıl değeri inceleme aşamasında, rapor yazılmadan önce bilmeden kullanma sonucunun alınmasında ortaya çıkmaktadır.

Bu çerçeveden dosya için üç kuruluş ilkesi çıkarıyoruz.

- **Eşzamanlılık.** İnceleme başladıktan sonra düzenlenen tutanak ve beyanların ispat değeri düşüktür. Değer taşıyan, işlem tarihinde oluşmuş ve sonradan değiştirilemeyen kayıttır: e-posta, ERP işlem kaydı, e-irsaliye, kantar fişi, geçiş ve konum kayıtları, kamera görüntüsü.
- **Kaynağın bağımsızlığı.** Üçüncü kişiden gelen kayıt (banka, nakliyeci, kantar, lojistik sistemi) şirket içi kayıttan, şirket içi kayıt da tedarikçinin kendi beyanından güçlüdür.

- **Orantılılık.** Her tedarikçi için aynı ağırlıkta dosya tutulamaz. Derinlik; alım tutarına, tedarikçinin toplam alışlar ve indirilecek KDV içindeki payına, sektörün sahte belge riski taşıyıp taşımadığına ve tedarikçinin yeni kurulmuş olup olmadığına göre belirlenmelidir.

6. "TEDARİKÇİNİ TANI" SÜRECİ

Süreç beş adımdan oluşur: sınıflandırma, kabul, işlem kaydı, izleme ve uyarı işaretine tepki. İşlem kaydını VI. bölümde örnek üzerinden gösteriyoruz; diğer dördü aşağıdadır.

- **Sınıflandırma.** Tedarikçiler düşük, orta ve yüksek risk olarak ayrılmalı, eşikleri şirket kendi hacmine göre yazılı olarak belirlemelidir. Yüksek risk göstergeleri: yıllık alımın izaha davet sınırını (2026 için 870.000 TL veya alışların %5'i) aşması, tedarikçinin son iki yılda kurulmuş olması, hurda, akaryakıt, tarım ürünü, işçilik ve nakliye gibi belge riski yüksek alanlarda faaliyet göstermesi, hizmet alımlarında çıktının fiziken görülememesi.
- **Kabul dosyası (A).** İlk siparişten önce tamamlanır. Dört başlık altında toplanır.
    - Kimlik ve temsil: ticaret sicili kayıtları, imza sirküleri, vergi levhası, ortak ve yönetici listesi, IBAN'ın tedarikçi unvanına ait olduğunu gösteren banka yazısı veya dekont. Şirketin varsa avukatlarının, SMMM' lerinin isimleri.
    - Vergisel görünüm: mükellefiyet ve e-belge kullanıcısı sorgularının ekran çıktısı, tedarikçinin vermeyi kabul ettiği ölçüde son dönem KDV ve muhtasar beyanname tahakkuk fişleri, varsa YMM'sinin teyit yazısı.
    - Kapasite: işyeri ve depo ziyareti (tarihli, fotoğraflı, ziyareti yapanın imzalı tutanağı), kira sözleşmesi veya tapu, araç listesi, çalışan sayısı, kapasite raporu, tedarikçinin satılan malı nereden temin ettiğine dair beyanı. İş için aldığı kalite belgeleri, standart (ISO vb) belgeleri, meslek vb oda kayıt belgeleri, lisanları…
    - İlişki testi: tedarikçinin ortak, yönetici ve mali müşavirinin şirketinkilerle çakışıp çakışmadığının kontrolü ve sonucun kayda geçirilmesi.
- **Sözleşme.** Çerçeve sözleşmeye; teslimatın tedarikçinin kendi imkânlarıyla veya bildirdiği nakliyeciyle yapılacağı, ödemenin yalnızca tedarikçinin kendi banka hesabına yapılacağı, hakkında inceleme veya rapor doğması hâlinde derhâl bilgi vereceği, talep hâlinde belge sunacağı ve belgesi nedeniyle alıcıda doğan vergi, ceza ve faizi tazmin edeceği hükümleri konulmalıdır. Tazmin hükmünün sahte belge organizasyonlarına karşı tahsil kabiliyeti zayıftır; değeri, alıcının özenini göstermesindedir.
- **İzleme.** Kabul dosyası yılda bir, yüksek riskli tedarikçide altı ayda bir yenilenmelidir. Adres, ortak, yönetici veya müşavir değişikliği yenilemeyi beklemeden kontrol sebebidir. Bir tedarikçinin toplam alışlar ve indirilecek KDV içindeki payı dönemsel olarak raporlanmalıdır; Genelge bu oranı doğrudan sormaktadır.
- **Uyarı işaretleri.** Aşağıdakilerden biri görüldüğünde ödeme serbest bırakılmadan önce değerlendirme yapılır ve sonucu olay dosyasına (C) yazılır.
    - Piyasanın belirgin altında fiyat veya olağan dışı vade.
    - Faaliyet konusu ile satılan malın uyumsuzluğu; adreste depo veya stok bulunmaması.
    - Malın faturayı düzenleyenden başka bir kişi veya adresten sevk edilmesi.
    - Ödemenin üçüncü kişiye yapılması, çekin tedarikçi dışında ciro edilmesi veya ödemenin kısmen geri dönmesi yönünde talep.
    - Fatura, e-imza ve sevk tarihleri arasında açıklanamayan fark.
    - KDV iade sürecinde vergi dairesinin o tedarikçiye ilişkin ek belge veya açıklama istemesi; aynı tedarikçinin başka müşterilerine KURGAN yazısı geldiğinin duyulması.

tax@taxia.com.tr +90 212 211 11 10 Mecidiyeköy Mah. Şehit Ahmet Sokak Ada Res. No: 6-10/51 Şişli/İstanbul

Tedarikçi ile yazışmalar, gelen giden tüm yazılar, mesajlar, teklif mektupları, pazarlık yazışmaları, varsa iadeye, değiştirmeye ilişkin yazışmalar, iş ihale ile veriliyorsa tüm ihale dosyaları muhafaza edilmelidir. Şirketin her türlü iletişim bilgileri, iletişim muhataplarının isimleri muhafaza edilmelidir.

Bu sürecin iki sınırını açıkça kaydetmek gerekir. Birincisi, alıcı bir vergi müfettişi değildir; tedarikçi beyannamesini veya alış kaynağını paylaşmayı reddedebilir. Bu durumda talebin yapıldığı ve reddedildiği de kayda alınmalı, karar buna göre verilmelidir. İkincisi, şoför kimliği, ehliyet fotokopisi, taşıyan aracın ruhsat fotokopisi ve kamera kaydı kişisel veridir; aydınlatma, saklama süresi ve erişim yetkisi 6698 sayılı Kanun'a uygun biçimde düzenlenmelidir. Saklama süresi belirlenirken beş yıllık tarh zamanaşımı yanında ceza davası zamanaşımının daha uzun olduğu dikkate alınmalıdır (VUK 359/b için TCK 66 uyarınca).

7. ÖRNEK İŞLEM: SATIN ALMA, TESLİM, TAŞIMA VE ÖDEME ZİNCİRİ

İşlem dosyasının gücü tek tek belgelerden değil, belgelerin aynı altı anahtar üzerinden birbirini doğrulamasından gelir: sipariş numarası, miktar, tarih ve saat, plaka ve şoför, tutar, taraf. Aşağıdaki örnek kurgusaldır; taraflar, numaralar ve tutarlar gerçek bir dosyaya ait değildir.

Olay. Plastik enjeksiyon imalatçısı A A.Ş., ham madde tedarikçisi T Ltd. Şti.'den 24 ton polipropilen granül satın almaktadır. Birim fiyat 45 TL/kg, teslim tedarikçinin nakliyesiyle A'nın fabrikasına, vade 30 gündür.

- **Talep (02.03.2026).** Üretim planlama, ERP'de ST-0412 numaralı satın alma talebini açar; talep Mart-Nisan üretim planındaki iş emirlerine bağlıdır. Bu kayıt, malın faaliyetle ilgisini ve ihtiyacın faturadan önce doğduğunu gösterir.
- **Teklif (03.03.2026).** Üç tedarikçiden e-postayla teklif alınır, karşılaştırma tablosu ve T'nin seçilme gerekçesi dosyaya girer. Fiyatın piyasa aralığında olduğu buradan okunur.
- **Sipariş (04.03.2026).** SP-0731 numaralı sipariş; miktar, birim fiyat, teslim yeri, nakliyenin kimde olduğu ve vadeyi içerir. T'nin yetkilisinden gelen yazılı sipariş teyidi eklenir.
- **Sevk (09.03.2026).** T, SP-0731'e atıflı e-irsaliyeyi düzenler; irsaliyede araç plakası, şoför ve fiili sevk saati yer alır. T'nin çıkış kantar fişi 24.060 kg gösterir. Nakliye ayrı bir taşıyıcıya yaptırılıyorsa taşıma irsaliyesi ve taşıyıcının T'ye kestiği navlun faturasının bilgisi istenir.
- **Teslim (09.03.2026, 14.20).** Güvenlik, kapı giriş kaydına plakayı, şoförü ve saati işler; araç ruhsatı ve şoför belgesi görülür. A'nın kantarı dolu 39.980 kg, boş 15.940 kg, net 24.040 kg tartar. Depo sorumlusu ve şoför mal kabul tutanağını imzalar, kalite kontrol numune sonucunu ve lot numarasını (L-0309) kaydeder, ERP'de stok girişi yapılır. Plakanın okunduğu kamera karesi dosyaya alınır.
- **Fatura (10.03.2026).** T'nin e-faturası irsaliye ve sipariş numarasına atıf yapar: 24.040 kg x 45 TL = 1.081.800 TL, KDV 216.360 TL, toplam 1.298.160 TL. Muhasebe, sipariş, mal kabul ve faturayı eşleştirmeden kaydı onaylamaz.
- **Ödeme (09.04.2026).** 1.298.160 TL, kabul dosyasında teyit edilmiş olan T unvanlı hesaba, açıklamasında fatura numarası yazılı EFT ile ödenir. Çek kullanılıyorsa çekin iki yüzü ve tahsil edenin kim olduğu bankadan alınır.
- **Kullanım.** L-0309 lotundan 18.000 kg üretim iş emirlerine sarf edilir, 6.040 kg dönem sonu sayımında stokta görülür. Bu kayıt, malın işletmede kullanıldığını ve giderin gerçek olduğunu gösteren halkadır; Genelge'nin "maliyet olarak kabul edilebilme" ölçütüne cevap verir.
- **Mutabakat.** Dönem sonunda T ile cari hesap mutabakatı yapılır ve Form Ba bildirimiyle uyumu kontrol edilir.

Bu dokuz adımda oluşan kayıtlar aşağıdaki anahtarlar üzerinden birbirine bağlanır.

Anahtar	Eşleşmesi gereken kayıtlar	Örnekteki sonuç
Sipariş numarası	Talep, sipariş, e-irsaliye, e-fatura, EFT açıklaması	SP-0731 hepsinde görünüyor
Miktar	Sipariş, çıkış kantarı, giriş kantarı, stok girişi, fatura, sarf ve sayım	24.000 / 24.060 / 24.040 / 24.040 / 24.040 / 18.000 + 6.040 kg
Tarih ve saat	İrsaliyedeki fiili sevk saati, kapı girişi, kantar, fatura ve e-imza tarihi	Sevk ve teslim aynı gün; fatura ertesi gün, yedi günlük süre içinde
Plaka ve şoför	E-irsaliye, taşıma belgesi, kapı kaydı, kantar fişi, kamera	Aynı plaka ve şoför; araç 24 ton taşıyabilecek cinste
Tutar	Sipariş birim fiyatı, fatura, dekont, cari hesap	45 TL/kg; 1.298.160 TL ödeme faturayla aynı
Taraf	Sipariş teyidini veren, irsaliyeyi ve faturayı düzenleyen, hesabın sahibi	Dördü de T Ltd. Şti.

Farklar gizlenmez, açıklanır. Örnekte çıkış ve giriş kantarı arasındaki 20 kg'lık fark, mal kabul tutanağına kantar toleransı olarak not edilmiş ve fatura giriş tartımı üzerinden kesilmiştir. İnceleme elemanının gözünde açıklanmış küçük bir fark, kusursuz ama birbirinin kopyası rakamlardan daha inandırıcıdır. Zincirin uygulamada en sık koptuğu yerler şunlardır: irsaliyede plakanın bulunmaması veya plakanın yük taşımaya elverişsiz bir araca ait çıkması, malın tedarikçinin adresinden başka bir yerden yüklenmesi, mal kabulünün yalnızca fatura üzerine kaşe basılarak yapılması, ödemenin üçüncü kişiye veya elden yapılması, stok kayıtlarında lot takibinin olmaması nedeniyle malın üretime gittiğinin gösterilememesi. Hizmet alımlarında irsaliye ve kantar yoktur; zincir başka halkalarla kurulur: iş emri veya hizmet talebi, hizmeti veren personelin işyerine giriş kayıtları ve puantajı, hakediş veya iş teslim tutanağı, hizmetin çıktısı (rapor, bakım formu, yazılım teslimi) ve işçilik ağırlıklı işlerde tedarikçinin o işte çalıştırdığı kişilere ilişkin sosyal güvenlik kayıtları. Kanaatimizce hizmet faturaları mal alımlarından daha kırılgandır ve daha derin dosya gerektirir.

8. YAZI GELDİĞİNDE DOSYA NASIL KULLANILIR?

Dosyanın işlevi, yazı geldiği gün "düzeltelim mi, savunalım mı" kararını bilgiye dayalı vermeyi mümkün kılmasıdır. Dört kapının her birinde kullanımı farklıdır.

- **KURGAN yazısı.** Yazı bir bilgi isteme yazısıdır ve süresinde cevaplanmalıdır. Önce olay dosyası açılır, yazıda riskli gösterilen her belge için işlem dosyası çıkarılır ve 6. bölümdeki altı anahtar üzerinden yeniden kontrol edilir. Zincir tamsa cevap, 13 kriterin sırası izlenerek ve her kriterin altında ilgili ek gösterilerek verilir; düzeltme yapılmaz. Zincir kopuksa ve kopukluk açıklanamıyorsa düzeltme seçeneği; vergi, gecikme faizi, pişmanlık hükümlerinden yararlanma imkânı ve inceleme riski birlikte hesaplanarak değerlendirilir.
- **Düzeltmenin iki yüzü.** Rehber düzeltmeyi mükellefin tercihine bırakmaktadır ve düzeltme tek başına faturanın sahte olduğunun kabulü değildir. Bununla birlikte alıcının düzeltmesi, tedarikçi hakkındaki incelemede karşıt delil olarak kullanılabilir ve tedarikçiyle ticari ilişkiyi etkiler. Bu nedenle karar verilmeden önce tedarikçiyle temas kurulmasını, onun açıklamasının ve sunabildiği belgelerin olay dosyasına alınmasını öneriyoruz. Gerçek ve belgeli bir alımın yalnızca inceleme riskinden kaçınmak için kayıtlardan çıkarılması, kanaatimizce hem maliyetli hem de sonraki dönemler için yanlış bir emsaldir.
- **İzaha davet.** Belge tutarı eşiğin altındaysa İdare ön tespit yazısı gönderebilir. Otuz gün içinde ya dosyayla izah yapılır ya da düzeltme yapılarak %20 oranında ceza ile süreç kapatılır. Dosyası tam olan mükellef izahı, dosyası zayıf olan düzeltmeyi seçecektir; dosya bu seçimi yapabilmenin ön koşuludur.
- **KDV iadesi.** Vergi dairesi iade sürecinde belirli bir tedarikçinin belgesinin düzeltme yoluyla çıkarılmasını istediğinde işlem dosyası iade dosyasına eklenir. Talep sürdürülürse, iadenin o belgeye isabet eden kısmı için ihtirazi kayıt ve dava yolu ile kalan kısmın alınması birlikte

değerlendirilir. İadenin yapılmış olması konuyu kapatmaz; tedarikçi sonradan incelenip sahte belge düzenleyicisi sayılırsa aynı belge yeniden gündeme gelir.

- **Vergi incelemesi.** İnceleme başladıysa dosya tek seferde ve indeksiyle sunulmalı, tutanağa işlemin akışı ayrıntılı biçimde yazdırılmalıdır. Tedarikçi hakkındaki vergi tekniği raporu ekleriyle istenmeli, rapordaki tespitlerin alımın yapıldığı dönemi ve alıcıya kesilen faturaları kapsayıp kapsamadığı ayrıca incelenmelidir. Satın alma, depo ve muhasebe görevlilerinin anlatımı dosyayla tutarlı olmalı; suç duyurusu ihtimali nedeniyle ceza hukuku boyutu ilk günden hesaba katılmalıdır.

9. DOSYANIN SINIRLARI: NEDEN RİSKSİZLİK GARANTİSİ DEĞİLDİR?

Eksiksiz bir tedarikçi dosyası riski sıfırlamaz; kast değerlendirmesini, uyuşmazlıktaki pozisyonu ve karar hızını değiştirir. Bunu müvekkillere ve okurlara açıkça söylemek gerektiğini düşünüyoruz. Altı sebebi vardır.

- **KDV aslı kasta bağlı değildir.** Tedarikçinin gerçek satıcı olmadığı somut biçimde ortaya konulursa, alıcı ne kadar özenli olursa olsun KDV indirimi reddedilebilir. Dosya bu durumda üç kat cezayı, suç duyurusunu ve gider reddini önlemeye yarar; vergi aslını her zaman kurtarmaz.
- **Kriterlerin yarısından fazlası alıcının elinde değildir.** Tedarikçinin kendi incelemesinde verdiği ifade, tedarikçi hakkındaki rapora yazılan tespitler, alıcının başka tedarikçilerinden birinin de sorunlu çıkması, alıcının geçmiş incelemeleri ve ortaklarının geçmişi tek bir işlemin dosyasıyla değiştirilemez. Tedarikçi altı ay sonra ortak değiştirip sahte belge organizasyonuna dönüşürse, geçmişe dönük "tüm faturaları sahtedir" tespiti temiz dönemdeki alımları da töhmet altında bırakabilmektedir. II. bölümdeki açıklamalarımız bu vb durumlara ilişkindir.
- **Seri raporlar hata taşır.** Dünya'daki 30 Ekim 2023 tarihli yazıda aktarılan olay bunun örneğidir: tedarikçi kabulünde sicil, beyanname, YMM teyidi; teslimde kantar, araç ve şoför kaydı, kamera; ödemede doğrudan banka kanalını kullanan ve ihtilaflı alımları yıllık alımlarının yüzde biri düzeyinde kalan bir mükellef hakkında, vergi tarhiyatı dahi çıkmadığı hâlde suç duyurusunda bulunulmuştur. İlk rapordaki nitelendirme zincirin bütün halkalarına taşınmaktadır. Vergi İdaresinin katılmadığımız ancak uygulamada karşı karşıya kalınabilecek yaklaşımları nedeniyle belgeleme düzeni en azından yargı aşamasında koruma sağlayabilecektir.
- **Dosya gerçeği ispatlar, gerçek yaratmaz.** İşlem gerçek değilse veya mal başka bir kaynaktan gelmişse, düzgün görünen dosya koruma sağlamaz, aleyhe delil olur. İdare plaka, geçiş, e-belge ve banka verilerini kendi sistemlerinden çapraz kontrol edebilmektedir; kâğıt üzerindeki zincir fiziki gerçekle örtüşmüyorsa bu durum kastın en güçlü göstergesi sayılacaktır. Sonradan düzenlenen belge ayrı bir sorumluluk kaynağıdır.
- **Uygulanmayan prosedür aleyhe çalışır.** Yazılı bir tedarikçi kabul prosedürü bulunup da ihtilaflı tedarikçide uygulanmamışsa, şirketin riski bildiği hâlde özen göstermediği sonucu çıkarılabilir. Uygulanamayacak kadar ağır bir prosedür yazmak, hiç yazmamaktan daha risklidir.
- **Yargı öngörülebilir değildir.** Derece mahkemeleri arasında aynı olayın farklı değerlendirilebilmesi olabileceği gibi; vergi mahkemesi ile ceza mahkemesi aynı olayda farklı sonuca varabilmektedir. Dosya, hangi mahkemenin önüne giderse gitsin inandırıcılığı artırır.

tax@taxia.com.tr +90 212 211 11 10 Mecidiyeköy Mah. Şehit Ahmet Sokak Ada Res. No: 6-10/51 Şişli/İstanbul

9- DEĞERLENDİRMELERİMİZ

- Fatura, irsaliye ve banka dekontu artık yeterli sayılmamaktadır. Bu üç belge dosyanın zemini olup, kast değerlendirmesini belirleyen bunların üzerine eklenen eşzamanlı ve bağımsız kayıtlardır.
- Dosyanın omurgası belge listesi değil, altı anahtar üzerinden kurulan eşleştirmedir. Bir indeks ne kadar uzun olursa olsun, miktar, tarih, plaka, tutar ve taraf birbirini tutmuyorsa değer taşımaz.
- En çok ihmal edilen halka, malın faturayı düzenleyenden geldiğinin gösterilmesidir. Tedarikçinin kapasitesine ilişkin ziyaret tutanağı ve yükleme yerine ilişkin kayıtlar bu halkayı kurar.
- Derinlik orantılı olmalıdır. İzaha davet eşiğini aşan, indirilecek KDV içinde belirgin payı olan ve belge riski yüksek sektörlerdeki tedarikçiler için tam dosya; diğerleri için kabul dosyası ve standart işlem zinciri yeterlidir.
- Ödeme, dosya tamamlanmadan serbest bırakılmamalıdır. Satın alma, depo ve muhasebe arasındaki bu kontrol noktası sürecin fiilen işleyen tek yaptırımıdır.
- KURGAN yazısı karşısında refleks hâlinde düzeltme de refleks hâlinde ret de yanlıştır. Karar, belge bazında ve dosyanın fiilî durumuna göre verilmelidir.
- İdare'ye dönük eleştirimiz şudur: 13 kriterin yedisi alıcının bilemeyeceği veya değiştiremeyeceği hususlara ilişkindir ve alıcıya, tedarikçisi hakkında sorgulayabileceği bir risk bilgisi verilmemektedir. Bizce belirli bir dosya standardını alım tarihinde sağlamış olan alıcı bakımından bilmeden kullanma lehine açık bir karine tanımlanmalı, böylece özenin karşılığı öngörülebilir kılınmalıdır.
- Bu çerçeve genel bir iskelet olup sektöre göre uyarlanmalıdır. Tarım ürünü, hurda, akaryakıt, inşaat taşeronluğu ve işgücü temininde zincirin halkaları ve zayıf noktaları birbirinden farklıdır.

EK-1: ÖRNEK TEDARİKÇİ DOSYASI İNDEKSİ

İndeks üç klasörden oluşur; A tedarikçi başına bir kez açılıp yenilenir, B her alım için tekrarlanır, C yalnızca uyarı işareti veya resmî yazı doğduğunda açılır. Bu indeksin eksiksiz doldurulmuş olması tek başına risksizlik güvencesi değildir (VIII. bölüm); düşük riskli tedarikçilerde kalemlerin tamamı aranmaz.

No	Belge veya kayıt	Kaynağı	Zamanı
A	**Tedarikçi kabul dosyası**		
A.1	Tedarikçi bilgi formu ve risk sınıfı kararı	Satın alma	Kabulde
A.2	Ticaret sicili kayıtları, imza sirküleri, ortak ve yönetici listesi	Tedarikçi, sicil	Kabulde, yıllık
A.3	Vergi levhası; mükellefiyet ve e-belge kullanıcısı sorgu çıktıları	Tedarikçi, resmî sorgu	Kabulde, yıllık
A.4	Son dönem KDV ve muhtasar tahakkuk fişleri veya talebin reddedildiğine dair not	Tedarikçi	Kabulde, yıllık
A.5	İşyeri ve depo ziyaret tutanağı (tarihli, fotoğraflı)	Satın alma	Kabulde, yüksek riskte altı ayda bir
A.6	Kapasite göstergeleri: kira sözleşmesi veya tapu, araç listesi, çalışan sayısı, kapasite raporu	Tedarikçi	Kabulde
A.7	Tedarikçinin malı temin kaynağına ilişkin beyanı	Tedarikçi	Kabulde
A.8	Banka hesabının tedarikçi unvanına ait olduğunun teyidi	Banka, tedarikçi	Kabulde, hesap değişince
A.9	İlişkili kişi, ortak yönetici ve ortak müşavir kontrol notu	Hukuk, muhasebe	Kabulde, yıllık
A.10	Çerçeve sözleşme ve vergi uyum taahhüdü	Hukuk	Kabulde
A.11	Varsa YMM teyit yazısı veya karşıt inceleme tutanağı	YMM	Yıllık
A.12	Tedarikçinin toplam alışlar ve indirilecek KDV içindeki payı raporu	Muhasebe	Üç aylık
B	**İşlem dosyası (her alım için)**		
B.1	Satın alma talebi ve bağlı olduğu üretim veya satış planı	ERP	Talepte
B.2	Teklifler, karşılaştırma tablosu, seçim gerekçesi	Satın alma, e-posta	Teklifte
B.3	Sipariş ve tedarikçinin sipariş teyidi	ERP, e-posta	Siparişte
B.4	E-irsaliye (plaka, şoför, fiili sevk saati)	Tedarikçi	Sevkte

No	Belge veya kayıt	Kaynağı	Zamanı
B.5	Taşıma irsaliyesi ve taşıyıcı bilgisi	Nakliyeci	Sevkte
B.6	Tedarikçi çıkış kantar fişi veya yükleme tutanağı	Tedarikçi	Sevkte
B.7	Kapı giriş kaydı; araç ruhsatı ve şoför belgesi kaydı	Güvenlik	Teslimde
B.8	Alıcı kantar fişi (dolu, boş, net)	Depo	Teslimde
B.9	Mal kabul tutanağı ve fark açıklaması	Depo, şoför	Teslimde
B.10	Kalite kontrol kaydı ve lot numarası	Kalite	Teslimde
B.11	Stok giriş kaydı	ERP	Teslimde
B.12	Teslim anına ait kamera karesi	Güvenlik	Teslimde
B.13	E-fatura (sipariş ve irsaliye atıflı) ve eşleştirme onayı	Tedarikçi, muhasebe	Faturada
B.14	Banka dekontu; çekte iki yüz ve tahsil eden bilgisi	Banka	Ödemede
B.15	Üretim sarf kayıtları, satış bağlantısı veya sayım tutanağı	Üretim, depo	Kullanımda
B.16	Cari hesap mutabakatı ve Form Ba kontrolü	Muhasebe	Dönem sonunda
B.17	İade, iskonto, fiyat farkı faturaları ve gerekçeleri	Muhasebe	Oluştukça
C	**İzleme ve olay dosyası**		
C.1	Uyarı işareti kaydı ve yapılan değerlendirme	Satın alma, hukuk	Olayda
C.2	Tedarikçiyle yazışmalar ve sunduğu belgeler	Tedarikçi	Olayda
C.3	Resmî yazı (KURGAN, izaha davet, iade eksiklik yazısı) ve tebliğ tarihi	İdare	Tebliğde
C.4	Belge bazında zincir kontrolü ve karar notu (savunma veya düzeltme)	Hukuk, muhasebe	Süre içinde
C.5	Verilen cevap ve ekleri; düzeltme yapıldıysa beyanname ve ödeme	Muhasebe	Süre içinde
C.6	Tedarikçi hakkındaki vergi tekniği raporu ve ekleri (alınabildiğinde)	İdare	İncelemede
C.7	İnceleme tutanakları ve görevli anlatımları	Şirket	İncelemede

EK-2: 13 KRİTER VE DOSYADAKİ KARŞILIKLARI

Altı kriter dosyayla doğrudan, dördü dolaylı olarak cevaplanabilir; üçü alıcının kontrolü dışındadır. Kriterler 18.04.2025 tarihli VDK Genelgesi'ndeki sırayla ve özetlenerek verilmiştir.

No	İdare'nin baktığı husus	Dosyadaki karşılık	Alıcının etkisi
1	Düzenleyici hakkındaki vergi tekniği raporunda bilerek kullanmaya dair tespit	C.2, C.6; rapordaki tespitin alım dönemini kapsayıp kapsamadığının analizi	Yok
2	Mal veya hizmetin faaliyet konusuyla ilgisi	B.1, B.15	Doğrudan
3	Belgenin izlendiği hesaplar; tutarın ve KDV'sinin toplam içindeki payı	A.12, B.13, B.15	Doğrudan
4	Düzenleyiciyle ilişkili kişi olma; aynı mali müşavir	A.9	Dolaylı
5	Sektöre göre kârlılık, ciro, devreden KDV, düşük vergi beyanı	Dosya dışı; ticari gerekçe notu hazırlanabilir	Dolaylı
6	Birden fazla mükelleften sahte belge alınmış olması	A.1 ve A.12'nin bütün tedarikçilerde uygulanması	Dolaylı
7	Malı depolayabilecek kapasite	B.8, B.11, depo planı ve stok kayıtları	Doğrudan
8	Sevk ve taşıma belgeleri, teslim tutanağı, plaka ve güzergâh uyumu	B.4 ila B.9, B.12	Doğrudan
9	Ödemenin gerçekliği, iade edilip edilmediği, çek ciro silsilesi	A.8, B.14, B.16	Doğrudan
10	Önceki yoklamalarda emtiaya ilişkin tespitler	Dosya dışı; yoklama tutanaklarının saklanması	Yok
11	Önceki incelemelerin sonuçları ve kullanım sıklığı	Dosya dışı; geçmiş dosyaların özeti	Yok
12	Ortak ve yöneticilerin geçmiş tespitleri	A.2, A.9	Dolaylı
13	Belge düzenleme tarihi ile e-imza tarihinin uyumu	B.4, B.13 ve VI. bölümdeki tarih eşleştirmesi	Doğrudan

Teşekkürler,

Zeki Gündüz

Sevgi & Saygılarımızla,

Tax & International Advisory | Taxia & Taxademy

tax@taxia.com.tr +90 212 211 11 10 Mecidiyeköy Mah. Şehit Ahmet Sokak Ada Res. No: 6-10/51 Şişli/İstanbul